

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.VI.30.223/2021/4.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke

Dr. Csőke Andrea előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

A felperes: ...

A felperes jogi képviselője: Dr. Mihályi Katalin Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Mihályi Katalin ügyvéd)

Az alperes: ...

Az alperes jogi képviselője: Dr. Nyúzó Péter Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Nyúzó Péter ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla, 15.Gf.40.417/2020/6/III.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék: 13.G.40.630/2019/31-I.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak, felhívásra 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A N..... H..... K... kizárólagos tulajdonában állt a felperes és az alperes, mindkettőjük utolsó törvényes képviselője N.... É....vezérigazgató volt.

[2] A Fővárosi Törvényszék előtt a felperessel szemben 2015. augusztus 17. napján felszámolási eljárás megindítása iránti kérelmet terjesztettek elő.

[3] A peres felek 2017. január 5. napján adásvételi szerződést kötöttek az alperes tulajdonában álló kábeltelevíziós hálózatra, az adásvétel tárgyának vételárát együttesen 277.543.000 forint + áfa összegben határozták meg, s akként rendelkeztek, hogy a vételár kiegyenlítése beszámítással történik. Az adásvételi szerződést mindkét fél képviselőjében N.... É.... írta alá.

[4] A bíróság a felperes felszámolását elrendelte, a felszámolás kezdő időpontja 2017. március 30. napja volt, a bíróság által kirendelt felszámoló a D..... P..... S..... és V..... K....

[5] A felperes felszámolóbiztosa 2017. július 10. napján N..... É..... a N..... D..... Z.....-nek értékesített kábeltévé-hálózat értébecsléséhez számlamellékletet, könyvelési adatokat, használatbavételi engedélyt, az érintett ingatlanok jegyzékét, nyomvonaltervet és műszaki leírást kért.

[6] Ezt követően a 2017. december 14. napján kelt levelében a felperes A..... P..... I..... igazságügyi mérnökszakértő 2017. október 24. napján kelt szakértői véleményére hivatkozva felszólította az alperest, hogy 8 napon belül fizessen meg a részére 277.543.000 forint + áfa összeget.

A felperes keresete, az alperes ellenkérelme

[7] A felperes 2018. február 21-én keresetet terjesztett elő az alperessel szemben. Véglegesen fenntartott keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg: a peres felek között 2017. január 5. napján létrejött adásvételi szerződés a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 40. § (1) bekezdésének a) pontja alapján érvénytelen.

[8] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felperes a keresetét a tudomásszerzést követő 120 napos határidőn túl terjesztette elő, így a szubjektív határidő elmulasztása miatt a keresetindítással elkészt.

Az első- és a másodfokú bíróság határozata

[9] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a peres felek között 2017. január 5. napján kelt adásvételi szerződés érvénytelen. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 352.479.610 Ft összegű vételárat, ugyanakkor kötelezte a felperest a kábeltelevíziós gerinc és leágazó hálózat alperes birtokába adására, s megállapította, hogy a teljesítéssel az alperes köteles elől járni.

[10] A Cstv. 2017. július 1. napjától hatályos 40. § (1) bekezdésének a) pontja alapján vizsgálta, hogy a felszámoló a tudomásszerzést követő 120 napon belül nyújtotta-e be a keresetet. Elsőként megállapította, hogy az egyéves objektív határidőn belül történt a kereset benyújtása. A 120 napos szubjektív, elévülési jellegű törvényi határidőt illetően a törvényszék kifejtette, annak van jelentősége, hogy a felperesi felszámoló mikor szerzett tudomást a jogügyletről. Érdemben is megalapozottnak tartotta a keresetet.

[11] Az alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította.

[12] Az ítélet indokolásában elsősorban kiegészítette a tényállást azzal, hogy a felperes felszámolója a támadott szerződésről – a megtámadásra alapot adó okok megismerésére is kiterjedően – legkésőbb 2017. augusztus 17-én tudomást szerzett.

[13] Megállapította, hogy a szubjektív keresetindítási határidő megtartásának eldöntése szempontjából releváns tényállást az elsőfokú bíróság lényegében helyesen rögzítette, abból azonban – egyrészt, mert a tudomásszerzés időpontját helytelenül határozta meg, másrészt, mert nem a hatályos jogszabályi rendelkezéseket alkalmazta – téves jogi következtetésre jutott.

[14] Az alperes a fellebbezésében helytállóan hivatkozott arra, hogy a jelen per megindítására a 90 napos szubjektív határidő volt irányadó. A felperes felszámolási eljárását 2015. augusztus 17. napján kezdeményezték, amikor a Cstv. 40. § (1) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a hitelező – vagy az adós nevében a felszámoló – a tudomásszerzéstől számított 90 napon, de legfeljebb a felszámolást elrendelő végzés közzétételének időpontjától számított 1 éves jogvesztő határidőn belül támadhatja meg az adósnak a 40. § (1) bekezdésének a)–c) pontjaiban körülírt szerződéseit, illetőleg jognyilatkozatait.

[15] A Cstv.-nek a 2017. évi XLIX. törvény (Mód.tv.) alapján beiktatott 83/R. § (1) bekezdése szerint a Cstv.-nek a Mód. tv. által megállapított rendelkezéseit – a (2)-(3) bekezdésben meghatározott kivétellel, valamint a (4) és (5) bekezdésben foglaltak figyelembevételével – a Mód. tv. hatálybalépésekor (azaz 2017. július 1. napján) folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell: a) a Mód. tv. hatálybalépését követően megkezdett eljárási cselekményekre; b) a Mód. tv. hatálybalépését követően keletkezett tényekre és megkezdett intézkedésekre, c) a felszámolási eljárásokban a Mód. tv. hatálybalépését követően megkezdett vagyonértékesítésre.

[16] A jogalkotásról szóló 2010. CXXX. törvény (Jat.) 15. § (2) bekezdése kimondja, hogy a jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálya alatt a) keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint b) megkezdett eljárási cselekményekre a jogszabályi rendelkezés hatályvesztését követően is alkalmazni kell.

[17] Egy szerződésnek a felszámolás során, a Cstv. 40. §-ában írt anyagi jogi tényállások valamelyike alapján az adós nevében történő, felszámoló általi keresetindítás formájában megvalósuló megtámadása nem a felszámolási eljárás keretében végrehajtott eljárási cselekmény, hanem ahhoz képest különálló – peres – eljárást megindító aktussal végrehajtható megtámadási jognyilatkozat, így nem vonatkoztathatók rá a Cstv. 83/R. § (1) bekezdésének a) pontjában foglaltak [értelemszerűen annak c) pontja sem].

[18] A perben irányadó megtámadási határidőt a keresettel megtámadott szerződés megkötésének időpontja határozza meg, ami 2017. január 5. napja, vagyis a Mód. tv. hatálybalépését megelőzően keletkezett tény volt. Ezáltal a perbeli szerződés Cstv. 40. § (1) bekezdése alapján történő megtámadására a Cstv. 83/R. (1) bekezdésének b) pontja, és ezzel összhangban a Jat. 15. § (2) bekezdésének a) pontja szerint a Cstv. 2017. július 1. napját megelőzően hatályos szabályozása értelmében, a tudomásszerzéstől számítva 90 nap állt rendelkezésre.

[19] Az elsőfokú bíróság tévedett tehát, amikor 120 napos szubjektív keresetindítási (megtámadási) határidőt vett alapul.

[20] Az elsőfokú bíróság a Cstv. jelen eljárásban irányadó, 2017. június 30. napjáig hatályos 40. § (1) bekezdésében említett „tudomásszerzés” időpontját helytelenül fűzte 2017. október 24. napjához. A felszámoló ugyanis a feleknek az iratokhoz csatolt e-mail váltása szerint – amint ezt az elsőfokú bíróság is leszögezte – 2017. augusztus 17. napján biztosan rendelkezett a perbeli szerződéssel teljes, a mellékleteit is magában foglaló terjedelemben.

[21] Magából a szerződésből első olvasásra, minden további külön vizsgálódás nélkül, nyomban kitűnt, hogy a szerződést mindkét fél képviselőjében ugyanaz a személy írta alá, továbbá a vételár kiegyenlítését kompenzációval rendezték. Az pedig, hogy a szerződésben kikötött vételár összege egy csaknem tíz évvel korábbi – 2007. március 29-én készült – vagyoneértékelésben meghatározott értékkel volt azonos, önmagában alkalmas volt arra, hogy kérdést vessen fel a hálózat értékével kapcsolatban. Ennek megfelelően a felszámolónál (a felszámolóbiztosban) 2017. július 10-én fel is merült már a hálózat felértékeltetésének gondolata, hiszen – az ítéletábra által kiegészített tényállás szerint – ekkor nevesítetten, pontosan ehhez kért anyagokat N..... É..... Nem volt tehát a szerződés megtámadásának alapos fontolóra vételéhez olyan döntő jelentőségű, további, ismeretlen tényező, amelynek a felszámoló 2017. augusztus 17. napján ne lett volna tudatában. Ettől az időponttól számítva állt a rendelkezésére 90 nap arra, hogy a keresetindítást körültekintően mérlegelje, s amennyiben szükséges, tudakozódjék, értébecslést készíttessen, a keresetindítási határidő rendeltetését kihasználva.

[22] Ezt a felfogást tükrözi a Kúriának a BH2017. 65. számon megjelent jogeset kapcsán elfoglalt álláspontja is, amely szerint egyetértett azzal, hogy a megtámadhatóságról való tudomásszerzés a szerződés tartalmának megismeréséhez kötött. A BH2018. 21. szám alatt közzétett ügyben a Kúria pedig csak egy, az átlagostól lényegesen eltérő esetben nem találta elvárhatónak a felszámolótól, hogy az adott szerződésre vonatkozó információkat és a megtámadáshoz, illetve a visszaköveteléshez szükséges adatokat más forrásból beszerezze, feldolgozza és értékelje úgy, hogy ennek eredményeként abba a helyzetbe kerüljön, hogy a szerződés birtokában nyomban megalapozottan döntsön a perindításról. Ez esetben ugyanis az adós (speciális) szerződésállománya a szokásos mértéket kiemelkedően meghaladó, extrém volumenű volt.

[23] A jelen ügyben a szerződés tartalmáról bizonyosan 2017. augusztus 17. napján megállapítható tudomásszerzéstől a keresetlevél 2018. február 21-i benyújtásáig a 90 napos szubjektív keresetindítási határidő eltelt. (Ettől az időponttól számítva egyébként az elsőfokú bíróság által alapul vett 120 nap is lejárt volna a keresetlevél benyújtása előtt.)

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelme

[24] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és – tartalma szerint – az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Másodlagosan kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.

[25] Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a Cstv. 40. § (1) bekezdésében meghatározott szubjektív határidőre vonatkozó rendelkezést, és az ítéletábra tévesen alkalmazta a BH2017.65. és BH2018.21. számú határozatban kifejtett jogi elveket is. E két határozatból következően nem elegendő a szerződés tartalmának ismerete, hanem az egyéb releváns körülményeket is meg kell ismerni a szerződés megtámadhatóságának felismeréséhez.

[26] Továbbra is állította, hogy a szerződés megtámadhatóságáról az értébecslési szakvélemény kézhezvételekor – 2017. október 24-én értesült. A bírói gyakorlat a

megtámadhatóság kellő gondosság melletti felismeréséhez köti a tudomásszerzés időpontját. A felszámoló csak akkor tudta megindítani a pert, amikor tudomást szerzett a vagyontárgy forgalmi értékéről, mely vagyonsökkenésre alapított kereseti igény esetében a megtámadhatóság felismerésének nyilvánvaló előfeltétele.

[27] Álláspontja szerint jelen perben is az átlagostól eltérő esetet kell vizsgálni, melynek oka a szerződés tárgyának speciális volta. A vagyoni érték megállapítása – különösen az adott esetben – egyértelműen szakkérdés volt, amiben a felszámoló nem volt kompetens.

[28] A felszámolónak a hitelezői érdekeket törvényi kötelezettsége védeni, ezért a szerződés megtámadhatóságának felismeréséhez szükséges volt tudnia, milyen értéket képvisel az adott vagyontárgy, várható-e belőle megtérülés. Csak e speciális területen szakmailag jártas szakértő bevonásával megválaszolható szakkérdés eldöntése után válaszolható meg felelősen, hogy a felszámoló költséges pert indítson-e.

[29] Rámutatott, hogy a beszámítással teljesítés csupán gyanút ébreszt, amíg nem tisztázott a vagyontárgy értéke, nem beszélhetünk a megtámadhatóság felismeréséről.

[30] Hangsúlyozta, hogy álláspontja szerint a keresetindítási határidő 120 nap volt. A Cstv. 83/R. § értelmében 2017. július 1-je előtt indult felszámolási eljáráshoz kapcsolódó 40. § szerinti megtámadási perben is alkalmazható a Mód.tv-nyel megállapított 40. § (1) bekezdés szerint a 120 napos szubjektív perindítási határidő, amennyiben 2017. július 1-je után állt be a perindításra jogosult tudomásszerzése (a 2017. július 1-je után bekövetkezett tény a tudomásszerzés).

[31] Miután a felperes tudomásszerzése 2017. július 1-je után következett be, és a felszámolási eljárás 2017. július 1-jén folyamatban volt, a módosított törvény rendelkezéseit kell alkalmazni, azaz 120 napos határidőt. Hivatkozott arra, hogy a Szegedi Ítélőtábla Gf.30191/2018/4. számú határozatában is így értelmezte, a 120 napos határidőt vette figyelembe egy 2015. július 9-én kezdeményezett felszámolási eljárás során benyújtott keresetnél.

[32] Az ügy érdemében is kifejtette álláspontját.

[33] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Bejelentette, hogy időközben az alperes is felszámolás alá került 2021. április 21-én, a felperes hitelezői igényt nem jelentett be (2021. július 12-ig). Vagyontárgy hiányában az alperes felszámolója egyszerűsített felszámolásra tett indítványt. Perköltségre nem tartott igényt.

A Kúria döntése és jogi indokai

[34] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 423. § (1) bekezdése szerint.

[35] A Cstv. korábban hatályban volt, de a jelen ügyben irányadó 40. § (1) bekezdése a szubjektív keresetindítási határidő kezdő időpontját a perindításra jogosult hitelező, illetve az adós nevében eljáró felszámoló tudomásszerzéséhez kötötte.

[36] A felszámoló tudomásszerzése időpontjának e szabály alkalmazásában azt az időpontot kell tekinteni, amikor az érintett szerződés vagy szolgáltatás és az egyéb releváns körülmények megismerése alapján abba a helyzetbe került, hogy a szerződés megtámadhatóságát vagy a szolgáltatás visszakövetelhetőségét felismerhette, a megtámadásra, illetve a visszakövetelésre alapot adó okokról és az igényérvényesítéshez szükséges egyéb tényekről kellő gondosság mellett tudomást szerezhett [Kúria Gfv.VII.30.103/2016. (BH2017. 65.), Gfv.VII.30.532/2017. (BH2018. 21.)].

[37] Az igényérvényesítéshez szükséges tényeket a felszámoló számos esetben magának a szerződésnek és esetleges mellékleteinek az áttanulmányozása alapján maradéktalanul – további vizsgálódás nélkül is – megismeri. Más esetekben viszont ehhez az is szükséges, hogy további iratokat szerezzen be, vagy szakértő bevonásával tárja fel az e vonatkozásban releváns egyéb tényeket. A felszámolótól mindegyik esetben elvárható, hogy észszerű időn belül megtegye az igényérvényesítéshez szükséges tények megismerése iránti intézkedéseket (bekérje a szükséges iratokat, szakértőhöz forduljon stb.). Az igényérvényesítési határidő kezdő időpontjának ezért – amint arra a Kúria az említett határozataiban is rámutatott – az az időpont minősül, amikor a felszámolónak kellő gondosság mellett eljárva az igényérvényesítéshez szükséges tényekről tudomást kellett szereznie.

[38] A perbeli esetben a felperes már 2017. július 10-én különféle iratokat (számlamellékletet, könyvelési adatokat, használatbavételi engedélyt, az érintett ingatlanok jegyzékét, nyomvonaltervet és műszaki leírást) kért be a vezérigazgatótól a 2017. január 5-én kelt adásvételi szerződéssel értékesített kábeltévé-hálózat értékbecsléséhez. Ez azt jelenti, hogy – noha az kétséget kizáróan nem állapítható meg, hogy maga a szerződés már ekkor a birtokában volt – az adásvételi szerződésről ebben az időpontban már bizonyosan tudott, és kétségei voltak a szerződés tárgyát képező szolgáltatások értékarányosságát illetően is. Elvárható volt ezért tőle, hogy az iratok átvételét követően a szakértői értékbecslést is késlekedés nélkül elkészíttesse. Így a jogerős ítéletben megjelölt 2017. augusztus 17-ig, amikor már az adásvételi szerződés és mellékletei is igazolhatóan a birtokában voltak, ha kellő gondossággal jár el, az igényérvényesítéshez szükséges tényekről maradéktalanul tudomást szerezhett, illetve tudomást kellett szereznie.

[39] A másodfokú bíróság mindezekre figyelemmel jogszabálysértés nélkül határozta meg a szubjektív igényérvényesítési határidő kezdő időpontját 2017. augusztus 17. napjában. Döntése érdemét tekintve maradéktalanul összhangban áll a Kúriának a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott, az előzőekben is említett eseti döntéseiben megfogalmazott jogértelmezéssel is.

[40] Miután pedig a keresetlevél benyújtására csak 2018. február 21-én került sor, a felperes keresetindítása – arra akár a 90 napos, akár a 120 napos szubjektív határidő volt irányadó – elkészt.

[41] Mindezekből következően a Kúriának abban a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott további kérdésben, hogy a perbeli esetben a 90 vagy a 120 napos határidőt kellett-e figyelembe venni, nem kellett állást foglalnia.

[42] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[43] A pernyertes alperes felülvizsgálati eljárási költsége megtérítését nem kérte, ezért arról a Kúriának nem kellett rendelkeznie.

[44] A Pp. 101. § (1) bekezdése és 102. § (1) bekezdése, valamint az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 59. § (1) bekezdése szerint a felperes köteles az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.

[45] A Kúria tárgyaláson kívül hozta meg határozatát.

Budapest, 2022. március 1.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Csőke Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró